

N:o 60.

Af Herr **Ola Andersson:** *Om statens inlösande af den kronotionde, som åtföljer patronaträtt i vissa församlingar eller under annan enskild eganderätt innehafves, samt denna tiondes omsättning i penningar.*

För att bereda de skattskyldige, hvilka hafva att erlægga af staten pålagd men sedermera genom gåfvor eller byten eller försäljning åt enskilde öfverlåtne ränta (s. k. skattefrälseränta) samma rätt och förmån som år 1869 kom öfrige grundränte- och kronotiondeskyldige till del, har Herr Nils Olsson i Ättersta vid denna riksdag väckt motion om att staten skulle åter inlösa dessa frälseräntor samt derefter omsätta dem till penningar i enlighet med Kongl. Förordningen 23 Juli 1869.

Hänvisande till Kammarrådet A. F. Andersons på Kongl. Maj:ts uppdrag utarbetade betänkande angående afskrifning af grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesvären, sid. 66, 73 och 85, samt skatteregleringskomiténs betänkande, sid. 188 och 189 mom. m, n och o, torde jag blott behöfva erinra att den kronotionde, som åtföljer patronaträtt inom vissa församlingar eller under annan enskild eganderätt innehafves, och som genom köp, byte eller gåfva kommit från kronan i enskild mans hand, är en statsskatt af alldeles enahanda natur som skattefrälseräntorna och bör sålunda lika med dessa behandlas, och då både den ena och den andra äro samma slags skatter — fastän åt enskilda öfverlåtne — som de grundräntor och den kronotionde, hvilka år 1869 omsattes i penningar, lära ock deraf följa att de jemväl *lika med dessa* böra behandlas. Det torde ej heller kunna vara lämpligt, att några skattskyldige i detta afse-

ende längre skola förblifva i en ogynsam undantagsställning, och ännu mindre att dessa skola vara skattskyldige till enskilda personer, helst statsverket numera bör hafva kommit i den ställning att det kan mäktas åter tillösa sig sin föryttrade skatterättighet.

Hela beloppet af den kronotionde, hvarom här är fråga, är af Kamrarrådet Anderson beräknadt till 11,260 kronor 11 öre, och skulle alltså det kapital, med hvilket staten kunde åter tillösa sig denna tionde, beräknadt å 5 procent, jemte forsellönsersättning uppgå till 270,000 à 280,000 kronor, hvarigenom statsverket komme i besittning af denna inkomst. Uppoffringen för staten blefve alltså endast den nedsättning deruti, som skedde genom omsättningen i penningar på sätt förut skett med den öfriga kronotionden.

I syfte att bereda en motsvarande förmån jemväl åt dem, som utgöra sin grundränta i form af rustningsskyldighet, och dymedelst, så vidt sådant kan ske, en likställighet mellan samtliga dessa skattskyldige inbördes, har jag jemväl väckt motion i sådant afseende, och beder jag få åberopa den deri förekommande motivering i hvad den här kan vara tillämplig, och särskildt derutinnan att den här föreslagna fixeringen eller omsättningen visserligen är en åtgärd, som för en möjligen blifvande afskrifning nödvändigt måste föregå, men i öfrigt är deraf helt och hållet oberoende.

Uti det statsrådsprotokoll, som åtföljer Kongl. Maj:ts proposition sistlidet är om afskrifning å grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesvären, finner föredragande departementschefen den nu ifrågasatta åtgärden lämplig, men anser att den stora hufvudfrågan om afskrifning då lämpligen först borde afgöras, samt att Kongl. Maj:t naturligen icke kunde föreslå en expropriationslag af civillags natur utan att Högsta Domstolen deröfver afgifvit yttrande, oafsedt annat, som skulle försenat framläggandet af de vidlyftiga frågorna.

Då nu dessa frågor icke vunno Riksdagens bifall, bör intet hinder möta för Riksdagen att företaga denna mindre fråga, hvarefter, derest den, såsom jag hoppas, bifalles, i hvad det rör expropriationsstadgandet, af regeringen ju kommer att behandlas på samma sätt som alla andra lagförslag, hvilka af Riksdagen på initiativ af dess ledamöter antagas, i händelse här verkligen behöfves ett särskildt lagstadgande.

I afseende på *sättet* för inlösningsen af denna kronotionde synes mig det af skatteregleringskomitén föreslagna, såsom åtskilliga gånger förut genomgånet och afhandladt, vara lämpligt, hvadan alltså möjligen sammansatt stats- och lagutskott kommer att behandla frågan.

Med stöd af det anförda får jag vördsamt föreslå:

a) att Riksdagen beviljar och ställer till Kongl. Maj:ts förfogande ett anslag af 280,000 kronor till inlösen af den kronotonde, hvilken åtföljer patronaträtt inom vissa församlingar eller under annan enskild eganderätt innehafves, sedan dess värde efter medeltalet af 1872—1881 årens medelmarkegångspris med tillagd forsellönsersättning af 8 öre kubikfoten för råg och korn och 6 öre kubikfoten för hafre blifvit kapitaliseradt efter fem för hundra och att inlösningen sker med det sålunda erhållna kapitalbelopp; samt

b) tillika beslutar att, der vederbörande tiondeegare icke åtnöjes med förutnämnda lösningspris, sådant skall bestämmas af tre gode män, af hvilka Kongl. Maj:ts Befallningshafvande å kronans vägnar samt tiondeegaren utse en hvardera och domstolen i orten den tredje; börande i fråga om inlösningsgrunderna Kongl. Förordningen den 14 April 1866 angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof härvid i tillämpliga delar tjena till efterrättelse, samt

c) att den inlösta kronotonden skall till kronan utgöras efter omsättning enligt föreskrifterna i Kongl. Kungörelsen den 11 Maj 1855 och Kongl. Förordningen den 23 Juli 1869.

Skulle ett särskildt lagstadgande i anledning af mom. b i detta förslag erfordras och således 1866 års expropriationslag och ett beslut om dess tillämpande ej vara tillräckligt, lärer Utskottet i sammanhang med sjelfva frågan formulera ett dylikt lagstadgande.

Stockholm i Januari 1884.

Ola Andersson.